TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2007 m. birželio 21 d. *

Byloje C-428/05

dėl 2005 m. lapkričio 21 d. *Finanzgericht Hamburg* (Vokietija) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2005 m. gruodžio 2 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Firma Laub GmbH & Co. Vieh & Fleisch Import-Export

prieš

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Juhász (pranešėjas), teisėjai G. Arestis ir J. Malenovský,

generalinis advokatas Y. Bot,
posėdžio sekretorius B. Fülöp, administratorius,

* Proceso kalba: vokiečių.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2007 m. sausio 17 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Firma Laub GmbH & Co. Vieh & Fleisch Import-Export*, atstovaujamos advokato O. Wenzlaff,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos J.-C. Schieferer ir F. Erlbacher,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 3665/87, nustatančio bendras išsamias grąžinamųjų eksporto išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisykles (OL L 351, p. 1, toliau – Reglamentas Nr. 3665/87), iš dalies pakeisto 1998 m. kovo 17 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 604/98 (OL L 80, p. 19), 11 straipsnio 3 dalies pirmosios pastraipos pirmo sakinio ir 47 straipsnio 2 dalies bei 48 straipsnio 2 dalies a punkto išaiškinimu.

2 Šis prašymas buvo pateiktas byloje tarp *Firma Laub GmbH & Co. Vieh & Fleisch Import-Export* (toliau – *Laub*) ir *Hauptzollamt Hamburg-Jonas* (toliau – *Hauptzollamt*) dėl pastarosios sprendimo, kuriuo siekiama susigrąžinti *Laub* neteisingai pervestas eksporto grąžinamąsias išmokas.

Teisinis pagrindas

3 Reglamento Nr. 3665/87 dvidešimt penkta ir penkiasdešimta konstatuojamosios dalys numato:

„kadangi grąžinamoji išmoka nėra skiriama, jeigu nesilaikoma eksporto ar grąžinamajai išmokai gauti būtinų įrodymų pateikimo termino; <...>

<...>

kadangi, siekiant tinkamos administracinės tvarkos, paraiškos sumokėti grąžinamąją išmoką, prie kurių pridedami visi reikalingi dokumentai, turėtų būti pateikiamos per protingą laikotarpį, išskyrus tuos atvejus, kai atsiranda *force majeure* aplinkybių ir ypač kai dėl administracinio uždelsimo, nepriklausančio nuo eksportuotojo valios, nebuvo galima laikytis nustatyto termino“.

4 Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalies pirmosios pastraipos pirmas sakinys nustato:

„Nepažeidžiant įsipareigojimo sumokėti neigiamą sumą pagal 1 dalies ketvirtąją pastraipą, jei išmoka buvo gauta neteisingai, gavėjas grąžina neteisingai gautas grąžinamąsias išmokas, įskaitant visas baudas, taikomas pagal 1 dalies pirmąją pastraipą, ir delspinigius, apskaičiuotus už laikotarpį nuo išmokų sumokėjimo iki jų grąžinimo."

5 Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 1, 2, 4 ir 5 dalys, esančios jo 4 antraštinėje dalyje „Grąžinamųjų išmokų mokėjimo tvarka", suformuluotos taip:

„1. Valstybė narė, kurios teritorijoje buvo priimta eksporto deklaracija, sumoka grąžinamąją išmoką tik gavusi specialią eksportuotojo paraišką.

Paraiška sumokėti grąžinamąją išmoką pateikiama:

a) raštu; šiuo tikslu valstybės narės gali nustatyti specialią paraiškos formą;

<...>

2. Išskyrus tuos atvejus, kai atsiranda *force majeure* aplinkybių, dokumentai, susiję su grąžinamosios išmokos mokėjimu arba užstato grąžinimu, turi būti pateikti per dvylika mėnesių nuo eksporto deklaracijos priėmimo dienos.

<...>

4. Jeigu eksportuotojas negali per 2 dalyje nurodytą laikotarpį, nors ir ėmėsi visų deramų priemonių, pateikti pagal 18 straipsnį reikalaujamų dokumentų, jo prašymu gali būti skirtas papildomas laikas dokumentams pateikti.

5. Prašymai laikyti kitus dokumentus lygiaverčiais pagal 3 dalį <...> ir paraiškos pratęsti terminą, kaip nurodyta 4 dalyje, pateikiami per 2 dalyje nurodytą laikotarpį."

6 Reglamento 48 straipsnio 2 dalies a punktas suformuluotas taip:

„Jeigu įrodymai, kad buvo laikomasi visų Bendrijos taisyklėse nustatytų reikalavimų, pateikiami per šešis mėnesius nuo tos dienos, kai pasibaigia 47 straipsnio 2, 4 ir 5 dalyse nustatyti terminai, mokama grąžinamoji išmoka, sudaranti 85 % sumos, kuri būtų sumokėta, jei būtų įvykdyti visi reikalavimai."

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

7 *Laub* dviejose 1999 m. sausio 26 d. ir 1999 m. vasario 26 d. eksporto deklaracijose deklaravo šaldytos kiaulienos eksportą į Rusiją. *Hauptzollamt* skyrė ir sumokėjo su šiuo eksportu susijusią grąžinamąją išmoką.

8 2001 m. rugsėjo 20 d. laišku *Hauptzollamt* nurodė, kad grąžinamoji išmoka buvo sumokėta neteisingai, nes abu važtaraščiai, pateikti kaip gabenimo dokumentai kartu su paraiška sumokėti grąžinamąją išmoką, buvo nevisiškai užpildyti. Iš esmės jų 16 ir 23 langeliuose informacija apie vežėją buvo pateikta tik iš dalies ir jose nebuvo šio vežėjo parašo ar antspaudo.

9 Atsakydama 2001 m. rugsėjo 26 d. laiške *Laub* pateikė du tinkamai užpildytus važtaraščius su vežėjo antspaudais. Ji paaiškino, kad šie papildomi važtaraščiai jai buvo pateikti vėliau, tačiau, atsižvelgusi į *Hauptzollamt* jau priimtus sprendimus jai skirti grąžinamąją išmoką, nemanė esant būtina juos pateikti, darydama prielaidą, jog pakanka jau pateiktų gabenimo dokumentų.

10 Dviem 2001 m. gruodžio 14 d. ir 17 d. pataisytais reikalavimais *Hauptzollamt* vis dėlto pareikalavo grąžinti sumokėtas grąžinamąsias išmokas. Kadangi *Hauptzollamt* atmetė *Laub* dėl šių reikalavimų pateiktą skundą, *Laub* pareiškė ieškinį *Finanzgericht Hamburg*.

11 Esant šioms aplinkybėms, *Finanzgericht Hamburg* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šį prejudicinį klausimą.

„Ar grąžinamoji išmoka Reglamento (EEB) Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalies pirmosios pastraipos pirmo sakinio prasme sumokama neteisingai ir todėl turi būti grąžinama, jei išmokos gavėjas mokėjimo dokumentą pateikia tik per reikalavimo sugrąžinti procedūrą ir pasibaigus terminams, nurodytiems šio reglamento 47 straipsnio 2 dalyje ir 48 straipsnio 2 dalies a punkte?“

Dėl prejudicinio klausimo

12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, eksportuotojas per Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalyje numatytą reikalavimo sugrąžinti eksporto grąžinamąją išmoką procedūrą (toliau – reikalavimo sugrąžinti procedūra) turi teisę pateikti dokumentus, įrodančius jo teisę į šią grąžinamąją išmoką, nors šio reglamento 47 straipsnio 2 dalyje ir 48 straipsnio 2 dalies a punkte numatyti terminai jau yra pasibaigę, ar šių įrodymų pateikimas šiuo etapu yra negalimas ir dėl to nagrinėjama grąžinamoji išmoka turi būti laikoma sumokėta neteisingai minėto 11 straipsnio 3 dalies prasme.

13 *Laub*, kaip ir Europos Bendrijų Komisija, nurodo, kad eksporto grąžinamoji išmoka negali būti laikoma „neteisingai sumokėta“ remiantis vien tuo, jog nebuvo laikomasi Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 2 dalyje ir 48 straipsnio 2 dalies a punkte numatytų terminų. Jos tvirtina, kad iš 2005 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Käserei Champignon Hofmeister* (C-385/03, Rink. p. I-2997) matyti, jog šiuose straipsniuose

numatyti terminai nėra esminės sąlygos, o tik grąžinamajai išmokai sumokėti būtini administraciniai formalumai, todėl grąžinamoji išmoka negali būti laikoma „neteisingai sumokėta“ dėl to, kad nebuvo laikytasi šių terminų.

14 Be to, *Laub* tvirtina, kad iš Reglamento Nr. 3665/87 sistemos ir tikslo analizės matyti, jog sumokėjimo ir reikalavimo sugrąžinti procedūros skiriasi viena nuo kitos: kiekviena iš jų turi savo tikslus, todėl šio reglamento 47 straipsnis neturi būti taikomas reikalavimo sugrąžinti procedūrai.

15 *Laub* mano, kad jei kompetentinga institucija, remdamasi eksportuotojo pateiktais įrodymais, galutinai pervedė grąžinamąją išmoką ar grąžino užstatą už avansu išmokėtą grąžinamąją išmoką, teisėtų lūkesčių principas draudžia tai, jog kompetentinga valdžios institucija pareikalautų sugrąžinti šią grąžinamąją išmoką todėl, kad šių įrodymų nepakanka. Šios bendrovės nuomone, eksportuotojas šiuo etapu turi teisę galvoti, kad valstybė narė jau patikrino pateiktus įrodymus ir kad daugiau jis nebeturi stengtis gauti reglamente numatytų antrinių įrodymų.

16 Pirma, pažymėtina, kad apskritai dėl to, jog nebuvo laikytasi Reglamente Nr. 3665/87 nustatytų procedūros taisyklių, teisės į eksporto grąžinamąją išmoką gali sumažėti arba jų galima išvis netekti. Būtent taip yra tuo atveju, kai eksportuotojas pateikia eksporto grąžinamajai išmokai gauti būtinus įrodymus tik pasibaigus šio reglamento 47 straipsnio 2 dalyje ir 48 straipsnio 2 dalyje nustatytiems terminams.

17 Reglamento dvidešimt penktoje konstatuojamoje dalyje numatyta, kad grąžinamoji išmoka nėra skiriama, jeigu nesilaikoma eksporto ar grąžinamajai išmokai gauti

būtinų įrodymų pateikimo termino. Pagal reglamento 48 straipsnio 2 dalies a punktą, jeigu eksportuotojas būtinus įrodymus pateikia per šešis mėnesius nuo tos dienos, kai pasibaigia 47 straipsnio 2 dalyje nustatytas terminas, jam sumokama 15 % mažesnė grąžinamoji išmoka.

18 Nors Teisingumo Teismas minėto sprendimo *Käserei Champignon Hofmeister* 26 punkte nusprendė, jog Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnis yra viena iš procedūros taisyklių, kurių eksportuotojas turi laikytis, kad gautų grąžinamąją išmoką, negalima daryti išvados, jog nesilaikant reglamente nustatytų procedūros taisyklių eksportuotojui priklausanti grąžinamoji išmoka negali būti sumažinta arba prarasta.

19 Vis dėlto kalbant apie pagrindinę bylą yra aišku, kad ji nėra susijusi su įrodymų pateikimu per Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 2 dalyje numatytą reikalavimo sugrąžinti procedūrą. Bylos, kurioje buvo kreiptasi su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, aplinkybės yra vėlesnis etapas, t. y. pagal šio reglamento 11 straipsnio 3 dalį pateikto reikalavimo sugrąžinti procedūra, kuri vyksta po grąžinamosios išmokos sumokėjimo procedūros, kuomet kompetentinga valdžios institucija yra galutinai sumokėjusi eksporto grąžinamąją išmoką.

20 Vadinasi, nors Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 2 dalis ir 48 straipsnio 2 dalis nustato terminus, taikytinus grąžinamajai išmokai gauti būtiniems įrodymams pateikti, šiame reglamente nėra nuostatų, nustatančių jo 11 straipsnio 3 dalyje numatytos reikalavimo sugrąžinti procedūros terminus.

21 Būtina pažymėti, kad iš tokių nuostatų nebuvimo negalima daryti išvados, jog galutinai sumokėjus grąžinamąją išmoką kompetentinga valdžios institucija,

konstatavusi, kad pagal Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 2 dalį pateiktuose dokumentuose yra tam tikrų trūkumų, negali pareikalauti iš eksportuotojo papildomos reikalingos informacijos ir, jei būtina, imtis priemonių šiai grąžinamajai išmokai susigrąžinti.

22 Atvirkščiai, ši teisė atitinka Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalyje numatytos reikalavimo sugrąžinti procedūros tikslą. Šia nuostata siekiama užtikrinti Bendrijos biudžeto apsaugą ir tinkamą jo taikymą eksporto grąžinamųjų išmokų srityje, ypač užtikrinti, kad grąžinamąją išmoką gautų tik tie eksportuotojai, kurie turi į ją teisę pagal Bendrijos teisės aktų leidėjo nustatytas objektyvias sąlygas.

23 Be to, Teisingumo Teismas dėl avansu eksportuotojui sumokėtos grąžinamosios išmokos jau yra nusprendęs, kad užstato grąžinimas vis tiek neatleidžia eksportuotojo nuo jam pagal Bendrijos teisės aktus numatytos pareigos (žr. 1990 m. liepos 12 d. Sprendimo *Phillip Brothers*, C-155/89, Rink. p. I-3265, 13–16 punktus). Šis principas taip pat taikytinas ir grąžinamosios išmokos sumokėjimo eksportuotojui, nepateikusiam pakankamų įrodymų, kad buvo įvykdytos visos teisės į grąžinamąją išmoką sąlygos, atveju.

24 Tačiau iš kompetentingos institucijos teisės net ir po grąžinamosios išmokos sumokėjimo ir pasibaigus Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 2 dalyje numatytam terminui reikalauti iš eksportuotojo grąžinamajai išmokai gauti būtinų dokumentų išplaukia, jog eksportuotojas savo ruožtu privalo turėti galimybę pateikti būtiną informaciją, kad įrodytų savo teisę į grąžinamąją išmoką

25 Atimti iš eksportuotojo šią galimybę reikštų gero administravimo principo pažeidimą tiek, kiek šis principas draudžia viešajai administracijai bausti sąžiningai veikiantį ūkio subjektą už procedūros taisyklių pažeidimą, nors šį pažeidimą sukelia pačios administracijos elgesys. Vadinasi, tai, kad, viena vertus, kompetentinga institucija pervedė eksportuotojui grąžinamąją išmoką remdamasi neišsamiais

įrodymais ir, antra vertus, kad, ji pradėjo reikalavimo sugrąžinti procedūrą tik praėjus tam tikram laiko tarpui, turėjo tiesioginę įtaką *Laub* galimybei pateikti pakankamų įrodymų. Be to, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą neaišku, ar, kompetentingos institucijos nuomone, eksportuotojas veikė nesąžiningai.

26 Jei dėl kompetentingos institucijos elgesio iš žemės ūkio produktų eksportuotojų būtų galima atimti galimybę pasinaudoti eksporto grąžinamųjų išmokų sistema, nors jie įgyvendina Reglamento Nr. 3665/87 numatytas sąlygas ir veikia sąžiningai, tai prieštarautų šio reglamento tikslui.

27 Kadangi reikalavimo sugrąžinti procedūrai netaikomi Reglamento Nr. 3665/87 47 straipsnio 2 dalyje ir 48 straipsnio 2 dalies a punkte numatyti terminai ir kadangi nėra specialių Bendrijos teisės taisyklių, numatančių senaties terminus papildomiems įrodymams pagal reikalavimo sugrąžinti procedūrą pateikti, kompetentingos nacionalinės institucijos privalo, atsižvelgdamos į kiekvieno atvejo konkrečias aplinkybes ir į Bendrijos teise nustatytus apribojimus, pagal nacionalinę teisę nustatyti papildomą terminą (šiuo klausimu žr. 2003 m. birželio 19 d. Sprendimo *Eribrand*, C-467/01, Rink. p. I-6471, 49 punktą). Nustatytas terminas turi būti protingas ir suteikti galimybę eksportuotojui gauti bei pateikti reikalaujamus dokumentus; taip pat turi būti atsižvelgiama būtent į galimas kompetentingos institucijos elgesio pasekmes eksportuotojui.

28 Atsižvelgiant į tai, kad išdėstyta, į prejudicinį klausimą reikia atsakyti, kad eksporto grąžinamoji išmoka negali būti laikoma „sumokėta neteisingai“ Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalies pirmosios pastraipos pirmo sakinio prasme, jei išmokos gavėjas savo teisės ją gauti įrodymų pateikia tik per reikalavimo sugrąžinti procedūrą. Nacionalinės valdžios institucijos privalo nustatyti protingą terminą, per kurį šis išmokos gavėjas galėtų pateikti šiuos įrodymus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

29 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

Eksporto grąžinamoji išmoka negali būti laikoma „sumokėta neteisingai“ 1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 3665/87, nustatančio bendras išsamias grąžinamųjų eksporto išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisykles, iš dalies pakeisto 1998 m. kovo 17 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 604/98, 11 straipsnio 3 dalies pirmosios pastraipos pirmo sakinio prasme, jei išmokos gavėjas savo teisės ją gauti įrodymų pateikia per reikalavimo sugrąžinti procedūrą. Nacionalinės valdžios institucijos privalo nustatyti protingą terminą, per kurį šis išmokos gavėjas galėtų pateikti šiuos įrodymus.

Parašai.